

Hi havia una vegada la cultura catalana a Frankfurt

Teresa Blanch

L'article del panorama editorial del 2006 acabava amb un paràgraf que afirmava «Catalunya té poc a envejar de la resta d'Europa en el camp de l'edició» (veure *CLIJ* 197 d'octubre 2006). Sense cap intenció de tornar sobre el mateix, el cert és que d'ençà que es va anunciar que la cultura catalana seria la convidada d'honor a la Fira del Llibre de Frankfurt 2007, una de les trobades anuals més importants per al sector de l'edició a nivell mundial, Catalunya s'ha abocat en la realització d'activitats i esdeveniments al voltant del llibre, amb la qual cosa ha aconseguit donar una empenta considerable a l'edició del 2007 a manera de preparació, fins a la celebració de l'esperada fira.

En aquest sentit, cal destacar la Setmana Internacional del llibre infantil i juvenil que va acollir el CCCB (Centre de Cultura Contemporània de Barcelona), sota el lema «Llegir ens duu lluny» —l'esdeveniment va sorgir del Goethe Institut de Barcelona i de l'Institut Ramon Llull— i va comptar amb la participació d'autors de literatura infantil i juvenil de diferents països. Entre els participants cal assenyalar la presència dels autors i il·lustradors alemanys Rotraud Susanne Berner, Jutta Bauer i Philip Waechter o bé dels escriptors catalans Emili Teixidor, Mercè Canela, Eduard Màrques, Teresa Duran o Gemma Lienas, per citar-ne solament uns quants. A més a més de l'intercanvi entre professionals, en tot moment es va tenir en compte la presència als actes d'un públic més ampli, mitjançant tallers, exposicions i xerrades sobre literatura infantil i juvenil.

No van faltar tampoc editors d'altres països europeus que van tenir l'oportunitat de conèixer l'evolució de la literatura catalana dels seus inicis fins a l'actualitat. Van ser, en definitiva, uns intercanvis molt enriquidors, ideals per a obrir fronteres i ampliar coneixements, en un moment en què el multiculturalisme és el quefer de tots, cada dia.

Resulta rellevant destacar que tot aquest moviment d'anades i vingudes, d'editors, escriptors i il·lustradors, taules rodones, etc., ha desvetllat un cert interès en la premsa, la televisió, internet i la ràdio, amb la qual cosa —ja era hora!— els mitjans han dedicat un espai més important a la LIJ —tant de bo es pogués utilitzar el terme «considerable»—. Tot i que segurament, després del boom de la fira, els rius tornaran a mare i com va ironitzar oportunament l'escriptor i periodista

Andreu Sotorra, en un dels seus articles setmanals per al diari *Avui*, el 2008 ningú no es recordarà de Frankfurt, «per això més val tocar de peus a terra ara que encara som a temps».

Però deixem enrere les especulacions prèvies a la Fira de Frankfurt perquè ja arribarà el moment d'analitzar si realment s'acompleixen els resultats finals i la cultura catalana traspasa fronteres i aconsegueix la tan desitjada projecció internacional. És d'esperar que, a més de les exposicions, actuacions de dansa, concerts i d'altres espectacles, o bé de la representació de la novel·la de cavalleries *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell, també resplendeixi i sobresurti l'enriquidor i representatiu aparador d'autors. I en dir autors, se sobreentén escriptors, i no solament els considerats d'adults —que sempre acostumen a

endur-se el prestigi i el protagonisme—, de tots els gèneres i les edats, tant si són de ficció com de no ficció, així com els il·lustradors i dibuixants.

D'altre banda no s'ha d'oblidar la celebració del vint-i-tres Saló del Llibre Infantil i Juvenil, organitzat pel Consell Català del Llibre per a Infants i Joves, que per cinquè any consecutiu ha acollit amb èxit la ciutat de Mollerussa (Lleida). El tema de l'exposició han estat els llibres de viatges, acompanyats en aquesta ocasió per una mostra interessant de fotografies de Jaume Blasi, centrada en pobles indígenes d'Amèrica llatina.

És important destacar la celebració del vint-i-cinquè aniversari del Saló Internacional del Còmic, celebrat a Barcelona durant el mes d'abril. En el seu marc va tenir lloc un esdeveniment inusual; la presentació mundial de l'àlbum homenatge a Uderzo i Goscinny amb *Astérix i els seus amics* (Salvat) i una exposició de la història del còmic català. També es va commemorar el centenari del naixement d'Hergè, creador de Tintin.

I, abans de finalitzar aquest apartat, cal recordar dues de les noves iniciatives editorials que han vist la llum aquest darrer any. Per una banda, Edicions del Roure de Can Roca, creada i impulsada per l'escriptor Josep-Francesc Delgado. L'editorial publica en format butxaca en llengua catalana i castellana una col·lecció de viatges i aventures. El primer títol ha estat la 25 edició de *Si pugés al Sagarmatha quan fumeja neu i vent*, del propi Delgado, publicada per primer cop al 1988 —Premi Joaquim Ruyra—, de la que s'han venut

ALBA GARCIA I PUIG, EL CIRERER, SD EDICIONS, 2006.

en aquets anys més de 100.000 exemplars. El segon títol disponible es *Idriss, la noia del fil de seda*, de Hermínia Mas. La col·lecció, en les dues llengües, inclourà altres autors espanyols i estrangers. Edicions del Roure de Can Roca també té una col·lecció infantil, Barba Roja, en castellà, amb un primer títol: *Mamitis*, de Josep-Francesc Delgado i il·lustracions de Mercè Aránega.

Per una altra banda, el 2006 també va sorgir Sd edicions que ha publicat *El nen koala*, un interessant àlbum de l'il·lustrador Ignasi Blanch o bé *El cirerer*, d'Alba Garcia, ambdós títols dins una col·lecció que no pot passar desapercebuda, El Dodo Bobo.

Contes i narracions per a tots els gustos

Com en anys anteriors, segueix la tendència de crear documents per a la franja 0-3 anys que familiaritzen els més petits amb la lectura de la imatge, els primers conceptes, les situacions de la vida quotidiana, etc. No obstant això, a diferència d'altres països europeus amb més bagatge, una educació lectora

més avançada i, com a conseqüència d'això, uns índexs de lectura que no tenen res a veure amb els del conjunt de l'estat espanyol, es troba a faltar una mica més de gosadia per part dels editors a l'hora de publicar documents autòctons.

En general, els llibres que haurien de formar part de la primera biblioteca dels bebès, no han experimentat canvis significatius i la majoria són traduccions. Així doncs, es troben novetats en llibres de tela o plàstic amb dibuixos grans i atractius, però amb textos breus, una mica absurds, la major part de les vegades, i que no aporten gran cosa. Tot i que també hi ha excepcions simpàtiques com *Cacanimals* (Combel), de Benoît Charlat. A cada doble pàgina s'il·lustra com alguns animals utilitzen el vàter. Resulta divertit veure, per exemple, el rostre dels menuts en observar una serp a la tassa del vàter, o encara pitjor!, un rinoceront. Compartir la lectura amb els més petits amb *Com la mare/Com el pare* (La Magrana), de David Melling, també resulta molt gratificant. Ambdós àlbums, amb molt poc text, narren en clau d'humor la relació d'un petit cadell de lleó amb la seva mare i el seu pare.

A partir dels 3 anys, comencen a aparèixer contes que, a més de l'aprenentatge dels hàbits i les situacions de l'entorn del lector, inicien els infants en determinats conceptes, valors, sentiments... Alguns, ratllen la frontera entre el llibre de coneixements i el de ficció com és el cas del de la il·lustradora Imapla amb l'àlbum *Tu què vols ser?* (Libros del Zorro Rojo/Bròsquil), un llibre d'oficis i activitats. Uns altres, en canvi, segueixen la fórmula de l'autoajuda per als més petits. És a dir, són llibres que contenen indicacions i consells per als adults sobre com han d'ajudar els nens i les nenes a superar les pors, l'angoixa, els nervis, etc. Combel, per exemple, ha iniciat una nova col·lecció d'àlbums *L'Oncle Xesc*, de Ricardo Alcántara, que permeten als lectors enfrontar-se a les seves pors d'una manera fàcil i divertida. Les il·lustracions de Sebastià Serra, inclouen textures envellutades. En aquesta mateixa línia, José Luís Agreda, autor d'una nova col·lecció de Timun Mas, Carla, ha creat un personatge que facilita la familiarització dels prelectors amb els sentiments, l'entorn, la família, etc. I, en clau d'humor, una altra novetat, aquest cop de la mà de M. M.

Roca i Bernadette Cuxart, *El Llop Pepito* (Barcanova), una sèrie de contes protagonitzats pel llop *Pepito*, el qual no para de posar-se en embolics i situacions còmiques.

Sortosament, el mercat oferta un major nombre de contes i narracions que aporten bones dosis d'imaginació i, cada cop més, els autors tenen l'habilitat suficient de sorprendre tant els infants com els adults. Són llibres que procuren trencar els esquemes de les tan conegudes prescripcions escolars i representen una aposta important de les editorials. En són exemples àlbums del tipus *El nen gris* (La Galera/Cercle de Lectors), de Lluís Farré o bé *Ernest* (Serres), de Lola Casas. En ambdós casos, les il·lustracions van a càrrec de Gusti. Es tracta d'àlbums que no passen desapercebuts perquè contenen textos amb capacitat de desvetllar els sentits i la imaginació. I si a tot això s'afegeixen les il·lustracions, aleshores es converteixen en veritables obres d'art en les quals l'il·lustrador utilitza tècniques diverses. Tampoc s'hauria de perdre a les prestatgeries *Topoto i Tolpeta* (Edebé), de Paloma Bordons. Un conte exquisit, il·lustrat per la mateixa autora que introdueix el concepte de ge-

MONTSE TOBELLA, ELS MEUS DESITJOS, BAMBÚ, 2006.

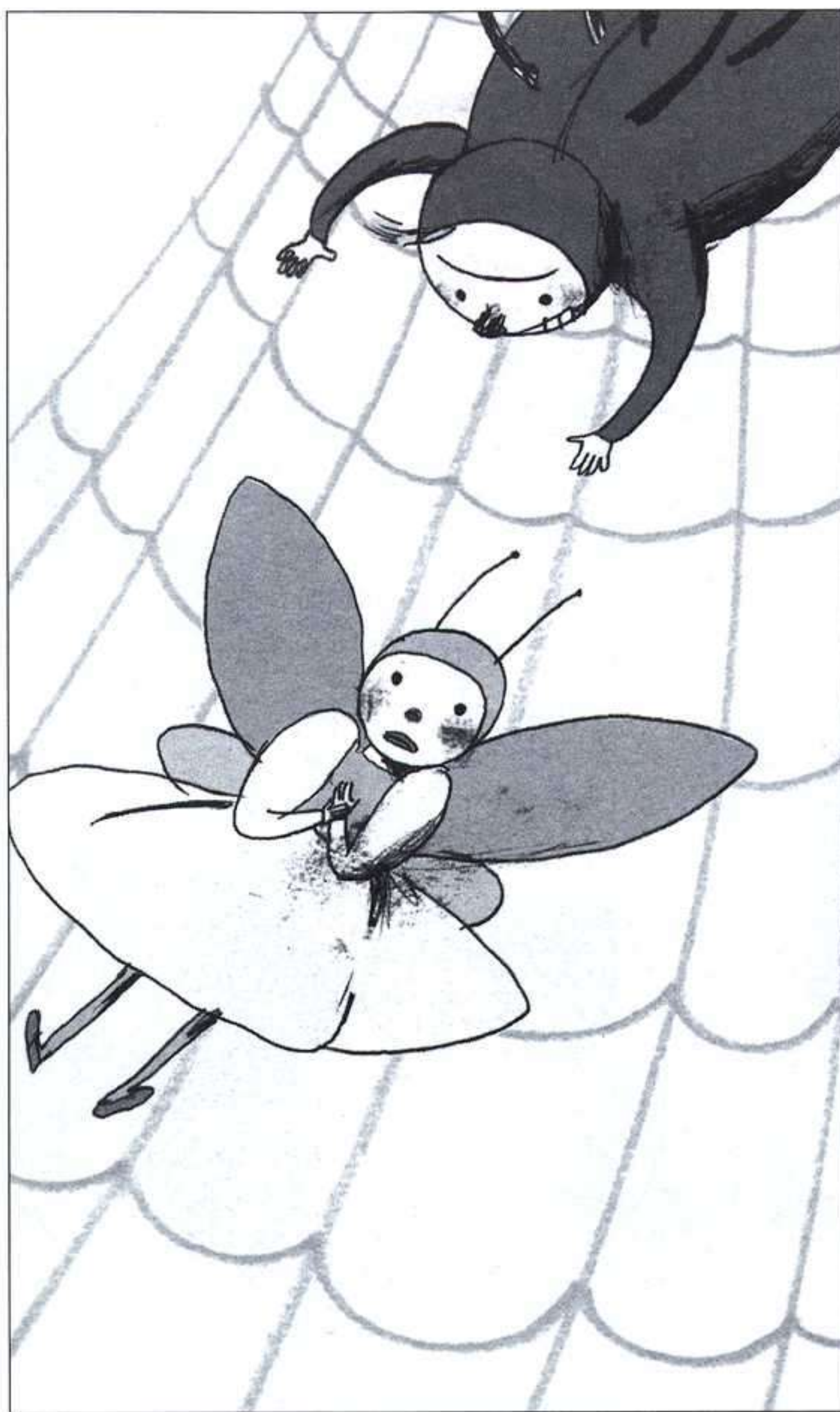
SEBASTIÀ SERRA, L'ONCLE XESC I EL JERSEY VERD, COMBEL, 2007.

nerositat, així com *El cor damunt la sorra* (Lumen), del periodista Jordi Llompart, amb il·lustracions de Glòria Llompart, un àlbum ple d'emocions, sensibilitat i màgia que parla sobre el sentit de l'existència, per a lectors a partir de 10 anys.

Pel que fa al format de llibre de butxaca per a primers lectors, també hi ha sorpreses agradables. És el cas de *AEIOU* (Cruïlla), de Joan Armangué i il·lustracions de Pablo Auladell. Un conte enginyós que té una estructura poc habitual. Cada una de les cinc lletres de l'abecedari encapçala i introdueix un capítol breu amb un personatge, el nom del qual comença amb la vocal del títol. També, *El pirata i la princesa* (Barcanova), de l'escriptor Salvador Comelles qui, en aquesta ocasió, delecta els lectors amb una bonica història d'amor entre un pirata i una princesa... Però, no parla d'un pirata o d'una princesa qualsevol, no. Els personatges de la història són joguines manipulades a capritx per un nen, i és clar!, el festeig resulta una mica enutjós perquè a mans d'un nen és difícil que els personatges coincideixin en algun racó de la casa. El conte és un devessall d'imaginació i demana una lectura acompanyada per l'adult, la qual cosa permetrà aturar-se en l'observació de les il·lustracions de Francesc Rovira.

Per una altra banda, en *Les banyes d'en Cucarell* (Cruïlla), la mallorquina Caterina Valriu, ha optat per donar vida i moviment a un personatge de la cultura popular, un dimoni molt singular: no té banyes i per això els altres companys es riuen d'ell. De la mateixa autora, *En Galceran i les marietes* (Bambú), una història rodona sobre unes marietes que perden les seves taquetes negres després d'un xàfec. En ambdós casos, presenta uns textos molt polits i plens de sensibilitat.

Tan entranyable com aquests, és *Els tres desitjos* (Bambú), de Ricardo Alcántara i il·lustracions de Montse Tobella. L'autor, inspirant-se en el personatge del geni d'Aladí, recrea la història d'un nen que no és feliç perquè en lloc

PABLO AULADELL, AEIOU DELS NENS AL PARC, CRUÏLLA, 2006.

de ser normal i corrent, voldria ser príncep, viure en un circ o convertir-se en pirata... Fins que el dia menys pensat té la sort —no!— de que aparegui un geni en una llauna de refrescos i li concedeix els seus tres desitjos. Amb protagonista animal, *Lluny de l'altiplà*, de Toni Villalobos i dibuixos de Oriol Malet, una història iniciàtica protagonitzada per un petit *tirrova*, un animal semblant a un elefant, que vol conèixer món. Tampoc es pot deixar de banda, *El lleó de la biblioteca* (Ekaré), de Michelle Knudsen i Kevin Hawkes, una bonica història sobre un lleó que no segueix les normes d'una biblioteca.

Alguns autors fan l'opció d'introduir temes de rabiosa actualitat a les seves històries. És el cas del prolífic Jordi Sierra i Fabra en *La casa vella* (Destino), amb unes interessants il·lustracions de Philip Stanton. En aquest cas, la història d'una masia en runes porta a parlar del creixement de les ciutats i fins i tot de l'especulació i la construcció. *El marquès de la Malaventura* (Bambú), d'Elisa Ramon i il·lustracions de Montserrat Batet, tracta dels animals

en perill d'extinció, i *L'arbre de Nadal* (Baula), de Josep-Francesc Delgado i dibuixos de Carles Arbat, explica en clau d'humor, el gran amor d'una nena pel seu arbre de Nadal. L'autor posa de manifest el famós lema que els ajuntaments es veuen obligats a difondre durant l'època de Nadal sobre els arbres que es poden replantar als boscos.

Temes i gèneres estrella

Els temes més recurrents en les narracions o en les novel·les són, evidentment, la família, l'amistat, l'amor i la recerca de la identitat. Per això, els llibres que tracten la família com a eix central no són cap novetat... Al llarg de l'any, s'han publicat una sèrie de narracions que atorguen un paper important a la relació avinents. És el cas de *El Superiaio i la Martina en el mite d'Icar* (Barcanova), de Betulai, protagonitzat per una nena, la Martina, i el seu avi que posseeix uns estranys poders que li permeten viatjar a la Grècia clàssica. En aquesta ocasió, el personatge adult, recorda una altra veterana

de la literatura infantil, *La superiaia*, de Forrest Wilson.

El protagonista de *El grill d'en Quim* (Cruïlla), de Pere Martí Beltran i dibuixos de Francesc Rovira, també té l'oportunitat de gaudir dels seus avis davant l'absència dels pares. En *L'avi ocellaire* (Edicions del Pirata), el mateix Pere Martí torna a recalcar la importància del respecte vers els ancians.

En canvi, en *L'incomparable Bradford Bannings* (Barcanova), de Ximo Cerdà, els lectors tenen garantida una aventura enginyosa i amena en la qual l'amistat preval per damunt de tot. A més de la lectura, s'ofereix la possibilitat d'entretenir-se en la resolució d'una sèrie d'enigmes per tal d'ajudar els protagonistes.

Per a lectors adolescents, *Kenitra* (Barcanova), de Maria Mercè Roca, en la qual un noi, després de la mort de la seva àvia, marxa a la recerca del seu pare, que l'havia abandonat feia deu anys. *Un camí dins la boira* (Columna), de Care Santos, és una novel·la que dóna molta importància a la veu narrativa de l'àvia de la protagonista adolescent. *On ets, Agnès?* (La Galera), de Guillem Roselló, tracta d'un adolescent que investiga la desaparició de la seva mare. En la trama s'entremesclen problemes psicològics, traumes i fins i tot es parla de l'esquizofrènia. Seguint amb aquesta temàtica, una de les últimes novel·les de Jaume Cella, *Abans de néixer, després de morir* (La Galera), mostra les reflexions d'una adolescent en morir la seva mare, escrites a partir de la sensibilitat que caracteritza l'autor.

Tal com passa en *Un petó de mandarina* (Barcanova), d'Eulàlia Canal, les històries d'àmbit familiar també són un motiu per introduir uns altres temes com ara l'amistat i l'amor. La narració s'adreça a lectors a partir de 12 anys i traspua encant i sensibilitat. Cal afegir que el text va acompanyat d'unes exquisides il·lustracions de Sara Ruano. En *Dorms molt, Joana* (Edicions del Pirata), de Gemma Sales i dibuixos de Mabel Piérola, s'utilitzen l'amistat i la família per posar

LÍIS FILELLA, EL SUPERIAIO I LA MARTINA EN EL MITE D'ICAR, BARCANOVA, 2007.

MABEL PIÉROLA, DORMIS MOIT, JOANA..., EDICIONS DEL PIRATA, 2006.

l'accent en el tema de les malalties infantils, menys tractat en la LIJ. En *Roger lo pelat* (Barcanova) de Gemma Pascual, la família i els amics ajuden l'adolescent protagonista a enfrontar-se al càncer i a lluitar contra la malaltia. Són històries en les quals els adolescents busquen la seva identitat mirant de trobar uns valors, com proposa Àngel Burgas, per exemple, en *El club de la cistella* (La Galera), una narració que parla de l'amistat, la integració, l'acceptació, la diversitat, etc.

Pel que fa a la novel·la fantàstica no es pot obviar la gran acceptació del gènere entre els adolescents i els adults. Un gènere gairebé oblidat i ressorgit amb tanta força que els llibres tenen un espai especial a les llibreries. És important remarcar, a més, que en l'actualitat hi ha una gran diversitat d'autors, no solament a nivell internacional, sinó també a nivell estatal. Roca editorial ha publicat *El Senyor de Zapp*, de Joan Llongueras i Mercè Masnou, segona part de la sèrie Kadingir, unes aventures protagonitzades per Ishtar, que ha de vèncer l'imperi del mal que governa el rei Almedezapp, i

ha de restablir la democràcia. La saga de Kadingir, brinda al lector la possibilitat de traslladar els esdeveniments que viu la protagonista al món real. I d'aquesta manera fer un exercici de reflexió sobre el món actual.

I evidentment, el tercer lliurament de La Guerra de les Bruixes, de Maite Carranza, *La maledicció d'Odi* (Edebé), en la que es resolen tots els misteris i enigmes per a la jove protagonista. Aquest títol representa el darrer d'una de les millors sèries fantàstiques de l'actualitat, escrita per una autora del país.

De la mateixa editorial, *Gauditrònix*, de Jordi Sierra i Fabra, una novel·la ambientada l'any 2015 i protagonitzada per un jove japonès que practica un art marcial i una filosofia anomenada *aikido*, el qual es veu obligat a viatjar d'una banda a l'altra del món seguint les pistes d'un pla maquiavèlic.

Adolescents amb memòria històrica

En aquests moments, els adolescents catalans —i els de l'estat espanyol— no tenen excusa

si suspenen en matèria d'Història, ja que el mercat va ple de narracions i novel·les que els posen en antecedents sobre els esdeveniments històrics del país, les guerres i els temps de postguerres. Per una altra banda, són novel·les que entremesclen la ficció amb el realisme i una bona dosi d'aventura. Com en altres ocasions, cal remarcar que és un fenomen positiu mentre el mercat no quedi col·lapsat i hi hagi diversificació de temàtiques, per descomptat ben documentades. És especialment interessant *El sense nom* (Barcanova), del veterà autor de literatura Enric Larreula, que presenta un segon lliurament de *La transformació*. El protagonista, testimoni de la mort del seu pare a mans dels pirates turcs, busca venjar-se i és present en la revolta dels moriscos de Granada.

Santi Baró, s'inclina també per la narració històrica en *Nit de sang* (Barcanova) i trasllada el lector a l'any 1640, en què les tropes de Felip IV sotmeten els ciutadans catalans a tota mena d'abusos i delictes, recolzats per la llei. Una història plena de personalitats de l'època que s'entrecruen en el camí d'en Pau, el jo-

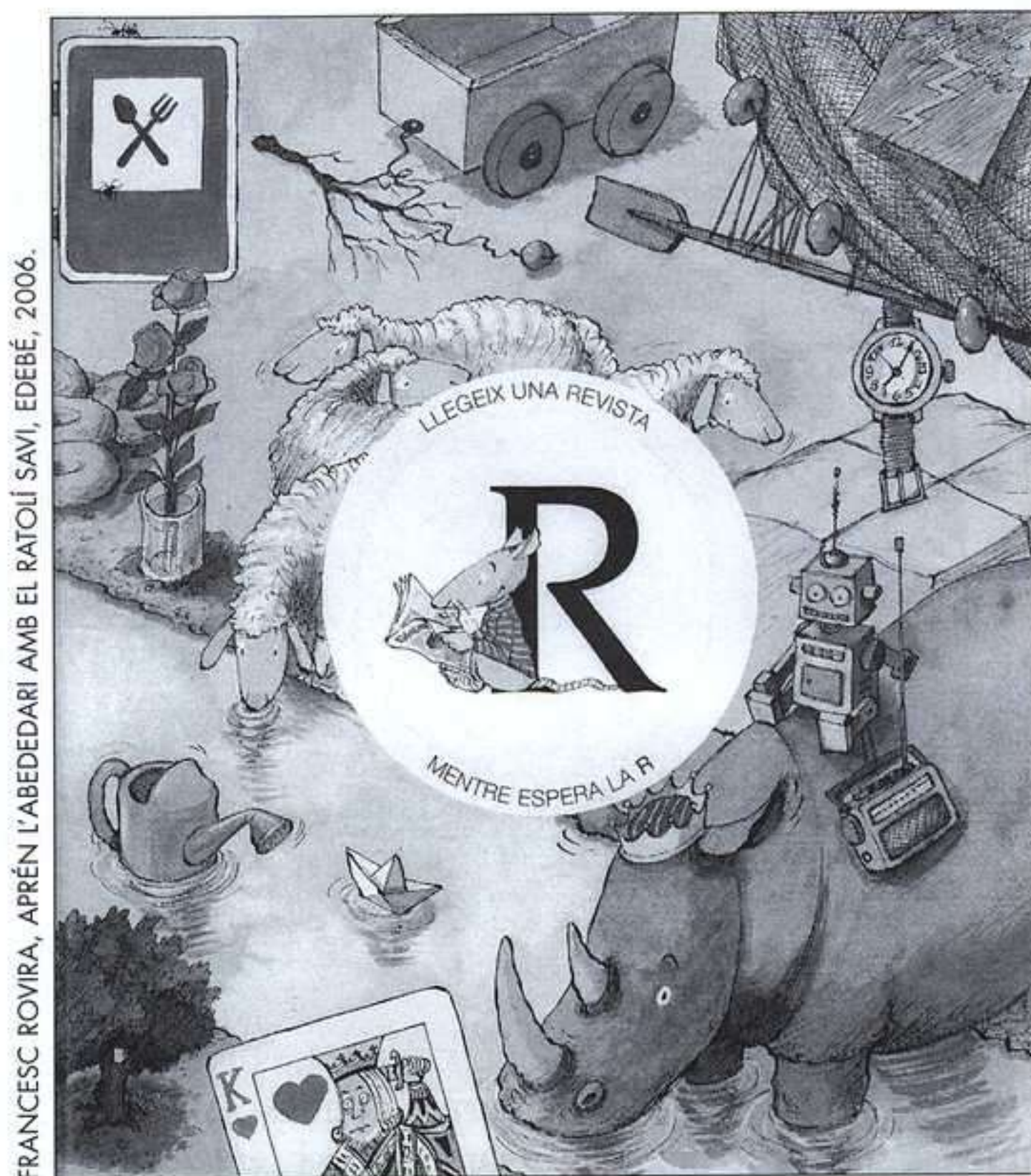
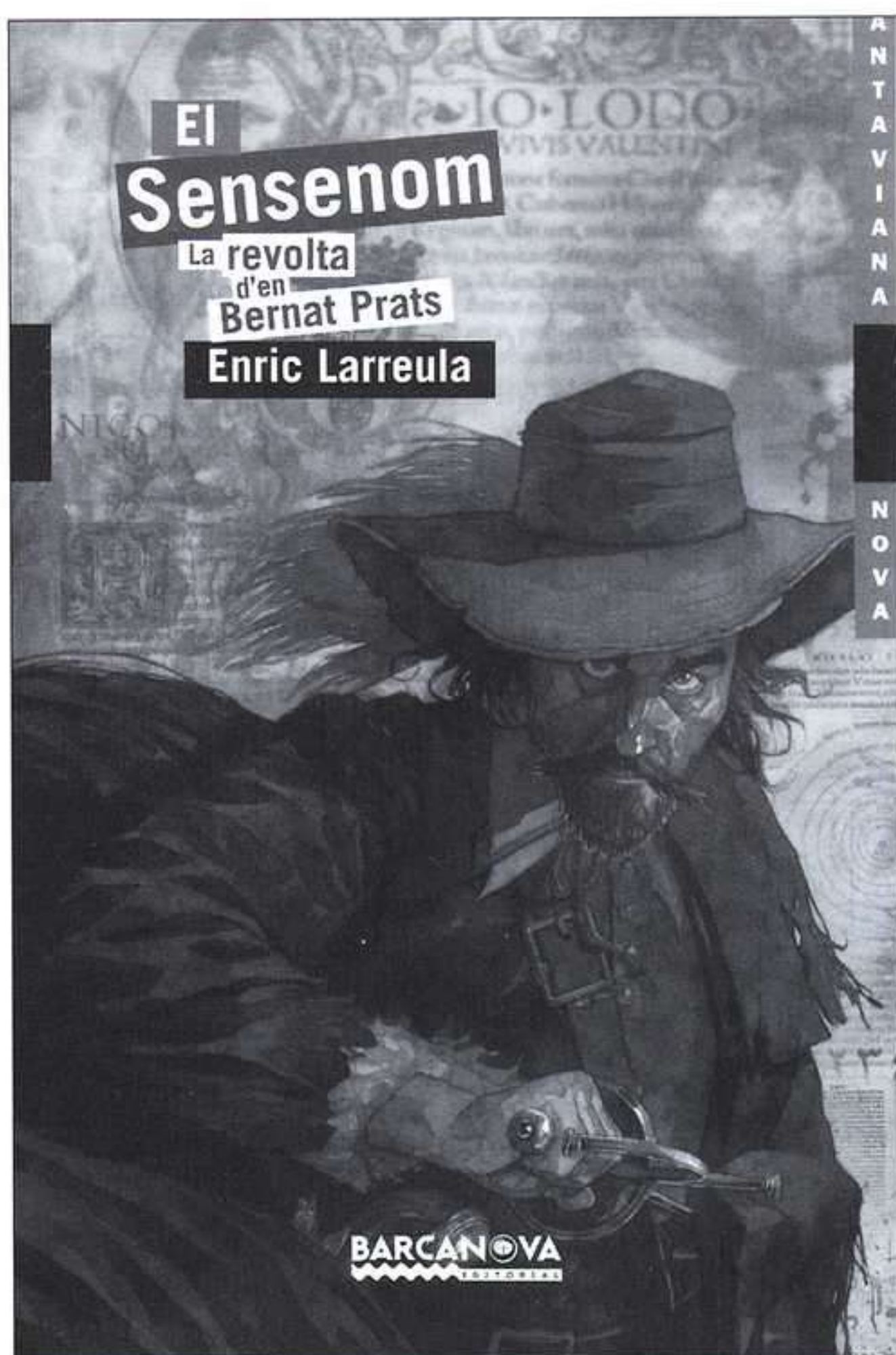
ve protagonista. En *Gent de mar* (La Galera), Alegria Julià situa la seva narració a mitjans del segle XIX i fa navegar el lector a bord d'una goleta que es dirigeix a Amèrica.

Més propers en el temps, Andreu Sotorra, ofereix en *Els silencis de la Boca de la Mina* (Cruïlla), una novel·la excel·lent que respira una gran sensibilitat de les primeres pàgines fins al final, ambientada en la duresa de la guerra civil. Sebastià Sorribas, en *Prop del llac* (Baula), presenta la societat de la postguerra i el desig d'un jove d'investigar els esdeveniments que van dur el seu pare a la mort, un cop acabada la guerra civil. Finalment, Pere Pons, en *Quan tot comença* (Cruïlla) submergeix el lector en la Mallorca dels anys 60, quan l'illa no havia experimentat encara el fenomen del turisme.

Qui té por dels clàssics?

Tot seguint el corrent dels darrers anys, les editorials continuen decantant-se per incloure en els seus fons diversos títols d'autors clàssics. Normalment, l'excusa és la celebració d'un centenari, tot i que es una nova fórmula que promociona i introdueix unes quantes lectures molt necessàries per al bagatge literari dels més joves —i dels no tan joves—, i que any rere any amplien i enriqueixen el panorama literari. Per exemple, al llarg del 2007, els lectors han gaudit de diferents versions del Cid, arran de la commemoració del vuitè centenari de l'aparició del *Cantar*.

Llevat de les moltes adaptacions de *El Quixot*, la gran majoria de noves versions i/o adaptacions d'obres de la literatura espanyola han respectat el castellà com a llengua original del text, i per tant, en molt poques ocasions les editorials amb seu a Catalunya s'han decantat per una traducció de les obres. Tanmateix també hi ha excepcions. Una d'aquestes, potser la més destacable en el cas del *Cantar del Cid*, és Edebé. Recordar, per exemple, que en anys anteriors aquesta editorial ja es va atrevir a

publicar en català —i, pel que sembla, amb bons resultats— una versió de *Platero i jo*, dins la col·lecció Explicat als Infants. En aquesta ocasió, Rosa Navarro, adaptadora de la col·lecció, repeteix l'experiència amb *El Cid*, de la mateixa manera que ho va fer en l'adaptació al castellà de *Tirant lo Blanc*.

L'editorial Teide també inclou en el seu fons noves col·leccions de clàssics universals adaptades a les diferents franges d'edat lectora. Adreçades a nens i nenes a partir de 8 anys, ha editat les següents adaptacions; *Un ianqui a la cort del rei Artús*, de Mark Twain; *Vint mil llegües de viatge submarí*, de Jules Verne; *El robinsó suís*, de J. D. Wyss o *El fantasma de Canterville*, d'Oscar Wilde. En la biblioteca Teide per a lectors a partir de 12 anys, val la pena destacar una adaptació —en llengua castellana— de *El Cid* o bé *Les aventures d'Alicia al País de les Meravelles*, amb unes espectaculars il·lustracions de José María Casanovas.

Tal vegada una de les fórmules més sorprenents per tal d'iniciar els primers lectors en els clàssics, és la emprada per Cruïlla, en una nova col·lecció A Dues Veus, l'objectiu de la qual és que adult i nen comparteixin la lectura d'una llegenda, una faula, un clàssic universal o un

conte popular. Els textos, molt breus, inclouen dos tipus de lletra —d'aquí el títol de la col·lecció—, d'impremta per a la lectura en veu alta de l'adult i en cursiva, per a la lectura individual del nen o la nena que s'inicia en l'aprenentatge de la lectura. També és important remarcar la gran qualitat de les il·lustracions que acompanyen els textos i l'excel·lent tasca dels il·lustradors que han treballat els diversos títols. Per a obrir boca, citar només tres exemples, els dibuixos de *Pinotxo*, han estat realitzats per Lluís Filella; *Ton i Guida*, per Carme Peris i, *Sinbad el mariner*, per Mercè López.

Des de finals del 2006 i al llarg del 2007, diferents editorials han optat per publicar contes dels germans Grimm. Per una banda, Edebé va editar l'àlbum *La Blancaneu*, una adaptació del conte clàssic, de la mà de Mercè Llimona. Per una altra banda, Beascoa es va decantar per oferir un recull de set contes, *Els millors contes dels germans Grimm*, adaptats per Anna Gasol i il·lustrats per José Ángel Labari. Ambdós àlbums s'adrecen a nens i nenes a partir de 8 anys. En canvi, Combel ha afegit el seu granet de sorra a la producció de contes clàssics amb dos volums per a lectors més experimentats i adults. En primer

lloc, *Les millors rondalles dels germans Grimm* amb il·lustracions de Joma i, en segon, *Les millors rondalles de Hans Christian Andersen*, amb dibuixos de Jordi Vila. Ambdós volums han estat adaptats per Albert Jané.

Un altre volum que cal mencionar és *25 cuentos populares de Europa* (Siruela/Aura Comunicació), de Ramon Besora, Michi Strausfeld i dibuixos de l'argentina Rebeca Lucciani. Es tracta d'un acurat recull de diferents versions de contes —alguns d'ells coneguts, però amb elements nous— de la cultura europea.

Ha estat un any molt prolífic per a les adaptacions de *El llibre de la jungla*, de Rudyard Kipling. Algunes de les editorials que s'han inclinat per fer versions d'aquest clàssic universal, han estat Lumen —amb un llibre de gran format il·lustrat per Subi— i La Galera, dins la col·lecció Petits Universals.

Una nova i cada cop més comuna tendència dels autors per tal de recordar els clàssics, és la ja emprada per McCaughrean a *Peter Pan i la levita escarlata* (Empúries), és a dir, inventar segones parts d'obres clàssiques. Això mateix ha fet Josep Vallverdú en *El testament de John Silver* (La Galera). En observar la coberta, destaca el nom de *John Sil-*

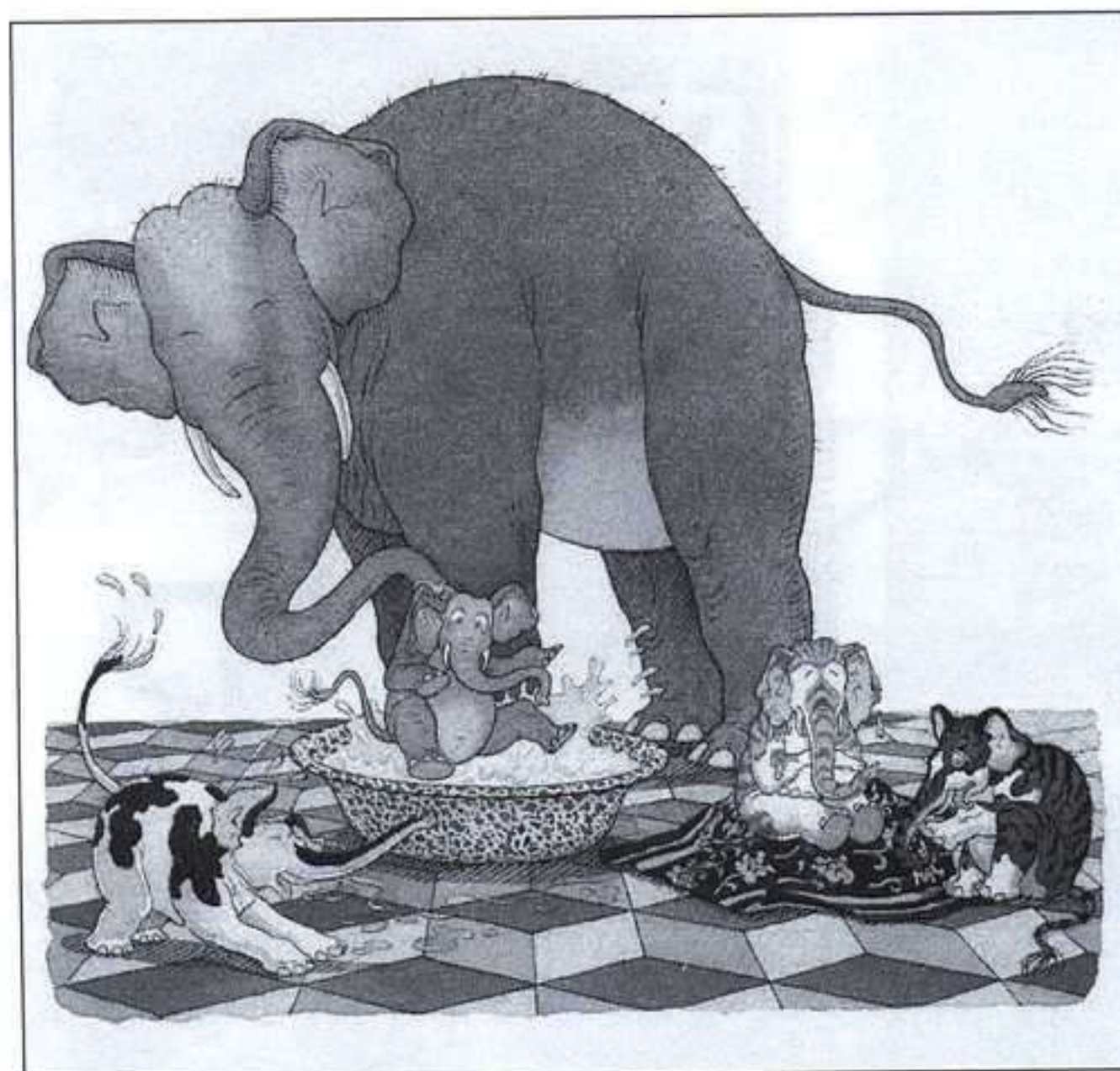
ver en un cos de lletra més gran que *El testament de...*, de manera que es converteix en un esquer molt ben ideat pels dissenyadors, que saben que la curiositat del lector serà incapaç de resistir-se a la novel·la. Així, es descobreix que el famós Silver, de *L'illa del tresor*, va passar bona part de la seva vida viatjant i fent-se passar per algú que no era fins que... El millor serà no desvetllar el final, perquè tal com adverteix el llibre, el lector ha d'endinsar-se en aquesta lectura d'acció i aventures i descobrir el desenllaç. És probable que els propers anys sorgeixin més segones parts d'alguns clàssics universals. Això sí, de moment, aquella dita que afirma que segones parts mai són prou bones, de moment no s'acompleix i, d'aquí a un temps, caldrà veure-ho!

Standby en llibres de no-ficció

Pel que fa a llibres de divulgació i coneixement en general, les col·leccions iniciades en anys anteriors, continuen ampliant-se —per exemple, Combel ha publicat *Colors*, de David Pelham per iniciar els més menuts en l'aprenentatge dels colors—, tot i que el buit en l'edició d'aquest tipus d'obres realitzades per autors del país es manifesta any rere any. Tanmateix, si es parla de traduccions es pot citar *Esa horrible ciencia* (Molino), per a nens i nenes a partir de 9 anys amb títols de l'estil *Evoluciona o muere*, de Phil Gates, en el qual, per exemple, es parla de la teoria de l'evolució de Darwin d'una manera molt amena, tot introduint tot un plegat de curiositats i de preguntes que condueixen a la reflexió del lector, sense que tingui temps d'adonar-se'n.

Un any més, es poden destacar els interessants llibres d'art de Serres; *Todo en un museo*, de Katy Couprie i Antonin Louchard, una deliciosa edició de petit format, repleta d'obres d'art, i una excel·lent eina per aprendre a observar les imatges. La mateixa editorial també ha publicat, *Formas de museo*, un

JOMA, LES MILLORS RONDALES DELS GERMANS GRIMM, COMBEL, 2007.

GILLES BACHELET, QUAND EL MEU GAT ERA PETIT, MOLINO, 2007.

àlbum que presenta obres de Picasso, Degas o Van Gogh, gravats japonesos o manuscrits islàmics, i proposa al lector que descobreixi formes —cercles, quadrats, rombes i rectangles—, mitjançant el joc. Una altra disciplina artística, la fotografia, és la que utilitza la col·lecció El Món en Fotos (La Galera), que en cada un dels títols presenta imatges captivadores acompanyades d'un text brevíssim a peu de fotografia.

D'autors del país, el magnífic àlbum *Aprèn l'abecedari amb el ratolí savi* (Edebé), de Ramon Besora i il·lustracions de Francesc Rovira, en el qual el lector a més de familiaritzar-se amb les lletres i identificar-les amb paraules, també jugarà a partir de l'observació de les imatges. I una nova col·lecció de La Galera, *Avui Toca*, al voltant dels aliments. Els dos primers títols, *Xocolata* i *Peix*, de Trinitat Gilbert i Mariona Cabassa, tracten de diversos aspectes d'aquests dos aliments tan comuns, el seu origen, algunes anècdotes, receptes i fins i tot contes.

S'entreveu una tendència a crear llibres que barregen ficció amb coneixements. Un exemple prou clar és *Barcelona, la ciutat de jardins amb xemeneia* (Marge), de Joan de Déu Prats. Conta la història d'un nen canadenc que arriba a la ciutat comtal per visitar la seva àvia, però per reunir-se amb ella, el protagonista ha de resoldre una sèrie d'enigmes i re-

córrer Barcelona. Una lectura àgil, amena i amb una interessant guia final de la ciutat, adreçada a lectors a partir de 8 anys. Del mateix autor, però per a un públic més ampli —i en aquest cas es pot caure en el tòpic dels 0 als 100 anys—, *Llegendes de Barcelona* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), que tal i com el títol indica és un recull de llegendes i històries de Barcelona, i algunes de les poblacions de les rodalies. El llibre planteja una estructura molt interessant que engloba des d'històries, anècdotes, etc., sobre la ciutat fins a llocs propis de llegenda i llegendes urbanes.

Com a la resta d'Europa, s'ha posat de moda l'edició de llibres amb fotografies. És el cas de *El cel de les paperines* (Edicions del Pirata), de Joan de Déu Prats, una biografia il·lustrada de l'autor. Es tracta d'una història amena que fa un recorregut per diferents èpoques i esdeveniments de la seva vida.

I per acabar, un pessic de poesia

Alguns fons editorials sempre reserven un raonament a la poesia, tot i que la producció no es tan abundant com caldria. Però si en el cas de textos teatrals, es pràcticament nul·la, pel que fa a la poesia es detecta en el mercat una proliferació de contes i àlbums escrits en vers i rimats. En

aquest sentit, el poeta Pere Roselló i *La vaca sàvia i altres contes en vers* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), amb unes captivadores il·lustracions de Sergio Mora, presenta vuit contes protagonitzats per animals, cadascun amb una peculiaritat. Un altre llibre de poemes d'animals *Animalari* (Cruïlla), d'Enric Larreula i il·lustracions de Teresa Martí, un recull de poemes breus o bé *El Rei del Cul Vermell* (Baula), escrit i il·lustrat per Carles Arbat, que explica de forma molt divertida la rivalitat entre un rei i un drac.

Una de les autores que ha aconseguit fer-se un espai en el gènere de la poesia per a nens i nenes és Lola Casas, una veritable màquina de fer poemes divertits i actuals. Una mostra de les darreres novetats en reculls de poemes de Casas és *Música i poemes per a petits monstres* (Publicacions de l'Abadia de Montserrat), dedicat a éssers característics de la literatura de terror. En el llibre, l'autora fa un homenatge a vampirs, fantasmes i, fins i tot, als morts vivents. Els poemes van acompanyats per les il·lustracions de Mercè Canals i s'inclou un CD amb els textos cantats i una bona dosi d'efectes especials.

I una proposta atractiva que entremescla poesia, narració i teatre és *El gos poeta* (Cruïlla), de Josep-Ramon Bach, amb uns textos que ironitzen sobre les civilitzacions actuals.

No es pot acabar el panorama sense citar alguns àlbums traduïts que han destacat al llarg de l'any. Per començar, *L'astrònom* (RBA/Serres), basat en un poema de l'escriptor nord-americà Walt Whitman, i recreat per Loren Long a través d'unes il·lustracions realistes. L'àlbum, tot un homenatge a la imaginació, conta l'admiració d'un nen per l'univers. *Azul & Asmar* (Cruïlla), de Michel Ocellot, i publicada en dos formats, un per a lectors fins a 9 anys i l'altre, per a un públic a partir de 9 anys i per adults. En ambdós casos, les il·lustracions són una delícia per als sentits..., no només per a la vista. Un relaxat recorregut per les pàgines del llibre permet escoltar el soroll de les fulles d'un arbre en ser gronxades pel vent, els olors de les espècies en un mercat, el tacte de la sorra del desert o el sabor dels dolços que cuina la mainadera d'Azur i Asmar. *Quan el meu gat era petit* (Molino), de Pilles Bachelet, un àlbum amb molt sentit de l'humor i una mascota molt diferent que la que insinua el títol. I *Elsa y Max de paseo por París* (Molino), de Barbara McClintock, un àlbum per a ser llegir i contemplat amb cura, que convida a buscar els objectes perduts per un dels personatges a través dels carrers de la capital francesa. O, també, *L'home de la lluna (Un dia en la vida d'en Bob)* (La Galera), de Simon Bartrand, un àlbum deliciós sobre la vida de Bob, un home que cada dia va a treballar a la lluna i al vespre, de tornada a la Terra, es relaxa amb un agradable bany i amb el convenciment que els extraterrestres no existeixen... o potser sí? Un llibre que propicia diverses lectures.

Com es pot finalitzar el panorama del 2007? El cert és que en general no es gaire diferent del 2006... Tanmateix, cal subratllar una característica dels darrers temps: les editorials cada cop són més susceptibles a donar més llibertat creativa als autors, i les edicions s'equiparen cada cop més a les de l'exterior. Arribats aquí, un gran problema que encara queda pendent de resoldre és la manca de lectors. ■